

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Proces NDA's en adviezen Ecologische Autoriteit	TELEFOONNUMMER	+31651755796
DATUM	12-03-2024	E-MAILADRES	wilma.timmers@provincie- utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1794653814-7227	DOMEIN/OPGAVE	LLO
VAN	Wilma Timmers	TEAM	NEL
		PORTEFEUILLEHOUDER	Sterk
BIJLAGEN	Geen		

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

In deze brief gaan we in op de natuurdoelanalyses (NDA's) van Natura 2000-gebieden, de adviezen van de Ecologische Autoriteit daarover, de hoofdconclusies van NDA's en Ecologische Autoriteit en een beschrijving van het proces hoe we hier mee verder gaan.

Inleiding:

Waarom zijn er natuurdoelanalyses opgesteld?

Met de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (WSN) uit 2021 is vastgelegd dat we de natuur verbeteren en de stikstofneerslag omlaag brengen. Het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN) geeft invulling aan deze wet en zorgt ervoor dat de maatregelen worden uitgevoerd, er tussentijdse monitoring is en zo nodig bijsturing plaatsvindt. De basis voor deze maatregelen zijn de natuurdoelanalyses (NDA's) die in 2023 zijn opgeleverd. Provincies en Rijkswaterstaat hadden de verplichting om deze op te (laten) stellen.

De NDA's geven aan of de VHR-doelen (Vogel- en Habitatrichtlijn) zijn gerealiseerd, of de natuur is verslechterd en waardoor en welke maatregelen nodig zijn om de natuur te herstellen. Provincies hebben de natuurdoelanalyses gebruikt als input voor het opstellen van het (concept) plan voor een gebiedsgerichte aanpak. In Utrecht is dat het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG). Dit [concept-Utrechts Programma Landelijk Gebied \(UPLG\)](#) is op 5 juli 2023 ingediend bij het Rijk. In het UPLG staat wat wij in 2030 bereikt willen hebben in ons landelijk gebied, onder andere op het gebied van natuurherstel, KRW (Kaderrichtlijn water), klimaat, aanpak van stikstof, water en bodem sturend en transitie van de landbouw. Omdat de verschillende uitdagingen in het landelijk gebied met elkaar te maken hebben, pakken wij die als één geheel op in de gebieden.

Wat is de rol van de Ecologische Autoriteit?

De Ecologische Autoriteit (EA) is een onafhankelijk instituut dat voor 8 jaar is ingesteld door de minister voor Natuur en Stikstof. De EA bekijkt onder meer of een NDA de benodigde ecologische informatie bevat. Er wordt bijvoorbeeld gekeken of de conclusies in de NDA's te begrijpen zijn en met de juiste informatie onderbouwd worden. Als er kennis ontbreekt in de natuurdoelanalyse, bijvoorbeeld doordat gegevens nog niet beschikbaar zijn,

bekijkt de EA of op de juiste manier met deze onzekerheden is omgegaan en hoe deze kennis alsnog verkregen kan worden. De EA toetst en brengt advies uit. Zij doet zelf geen onderzoek. De EA neemt geen besluiten, want dat is een taak van overheden zelf. Het is dus uiteindelijk de taak van de betrokken overheden om te bepalen hoe zij met de adviezen van de Ecologische Autoriteit omgaan. Het advies van de EA wordt meegenomen in het ontwerp UPLG en gebruikt bij het opstellen van nieuwe Natura 2000-beheerplannen voor de verschillende gebieden. Voor het Rijk zijn de adviezen van de EA van belang bij de toekenning van middelen aan provincies vanuit Programma Natuur en het Transitiefonds.

Hoe ver is de provincie Utrecht met de Natuurdoelanalyses?

De provincie Utrecht heeft negen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De meeste daarvan liggen op of vlakbij de grens van de provincie. Daarom is in overleg met de buurprovincies voor elk gebied één provincie als 'voortouwnemer' gekozen op basis van in welke provincie het grootste deel van het Natura 2000-gebied ligt. De provincie Utrecht is voortouwnemer voor vijf gebieden. Het gaat om de gebieden Binnenveld, Botshol, Kolland & Overlangbroek, Uiterwaarden Lek en Zouweboezem. Voor deze vijf gebieden én voor Noorderpark, zijn in opdracht van de provincie Utrecht in 2023 natuurdoelanalyses inclusief samenvatting gemaakt door de onafhankelijke adviesbureaus Royal HaskoningDHV en Witteveen+Bos. Voor de vier andere Natura 2000-gebieden in de provincie Utrecht zijn andere provincies voortouwnemer: Gelderland is de voortouwnemer voor de Rijntakken en Lingegebied & Diefdijk-zuid, Noord-Holland voor de Oostelijke Vechtplassen incl. Noorderpark en Zuid-Holland voor de Nieuwkoopse plassen en de Haeck incl. het Utrechtse deel Schraallanden langs de Meije.

Voor alle Natura 2000-gebieden binnen de provincie Utrecht zijn NDA's opgesteld. Over de meeste NDA's heeft de EA ook al een advies uitgebracht:

Natura 2000-gebied in de provincie Utrecht – inclusief link naar NDA	Voortouwnemer	Toetsing door EA heeft plaatsgevonden (inclusief link naar advies)	Oordeel EA
Binnenveld	Provincie Utrecht	Adviezen - Ecologische Autoriteit	<ul style="list-style-type: none"> - Verslechtering opgetreden - NDA geeft onvoldoende grip - Snel maatregelen treffen o.a. stikstof en hydrologie
Botshol	Provincie Utrecht	Adviezen – Ecologische Autoriteit	<ul style="list-style-type: none"> - Verslechtering opgetreden - Beter zicht nodig op samenhang en functioneren watersysteem - Spoedig maatregelen buiten Natura2000-gebied nodig: stikstof en hydrologie
Kolland & Overlangbroek	Provincie Utrecht	Adviezen - Ecologische Autoriteit	<ul style="list-style-type: none"> - Verslechtering opgetreden - Per direct maatregelen uitvoeren: o.a. hydrologie, stikstof, ontsnippering, ontwikkelingsstrategie bos i.v.m essentaksterfte
Uiterwaarden Lek	Provincie Utrecht	Adviezen - Ecologische Autoriteit	<ul style="list-style-type: none"> - Verslechtering niet uitgesloten - NDA aanvullen - Maatregelen spoedig uitvoeren: o.a. hydrologie
Zouweboezem	Provincie Utrecht	Adviezen - Ecologische Autoriteit	<ul style="list-style-type: none"> - Verslechtering niet uitgesloten - NDA aanvullen - Maatregelen tijdig uitvoeren: o.a. beheer en hydrologie

Nieuwkoopse Plassen en de Haeck	Provincie Zuid-Holland	Adviezen - Ecologische Autoriteit	<ul style="list-style-type: none"> - Verslechtering opgetreden - Essentiële ecologische informatie ontbreekt - Habitats en leefgebieden niet in goede staat - Werk effectieve maatregelen uit
Noorderpark (het Utrechtse deel van de Oostelijke Vechtplassen)	Provincie Utrecht	Nog niet. Zal onderdeel zijn van advies Oostelijke Vechtplassen	Nog niet bekend
Oostelijke Vechtplassen Natuurdoelanalyses - Provincie Noord-Holland	Provincie Noord-Holland	Loopt nog.	Nog niet bekend
Rijntakken (NDA nog niet beschikbaar op site provincie Utrecht) Natuurdoelanalyse Rijntakken	Provincie Gelderland	Adviezen - Ecologische Autoriteit	<ul style="list-style-type: none"> - Verslechtering opgetreden - Stikstof, beperkte rivierdynamiek, versnippering en recreatiedruk belangrijkste drukfactoren - Advies om NDA aan te vullen door op deelgebied(en) een oordeel te geven - Meer gebruik te maken van kennis en data van de andere overheidsorganen en beheerders.
Lingegebied & Diefdijk-Zuid (NDA nog niet beschikbaar op site provincie Utrecht) Natuurdoelanalyse Lingegebied & Diefdijk-Zuid	Provincie Gelderland	Nog niet. Start in Q2 van 2024. Mogelijk gereed voor de zomer.	Nog niet bekend

Wat is de hoofdconclusie van de NDA's?

De NDA's maken één ding duidelijk: de maatregelen die we tot nu toe voornamelijk binnen de Natura 2000-begrenzing hebben genomen zijn niet voldoende. Om verdere verslechtering te voorkomen en de natuur te herstellen zullen ook rondom Natura 2000-gebieden maatregelen nodig zijn. Zo komt er nog te veel stikstof in de natuur, en verdroging en versnippering maken dat de natuur nog steeds achteruitgaat. De problemen verschillen per gebied: de veenweidegebieden hebben andere problemen dan het rivierlandschap. De natuurdoelen verschillen daarom ook per gebied.

Wat is de hoofdconclusie van de Ecologische Autoriteit tot nu toe?

Op 26 januari 2024 heeft de Ecologische Autoriteit het adviesrapport '[Doen wat moet en kan](#)' aangeboden aan demissionair minister Van der Wal (Natuur en Stikstof). De conclusie na toetsing van 70 natuurdoelanalyses landelijk is dat het slecht gaat met de stikstofgevoelige natuur in Nederland. De overheid moet nu noodmaatregelen nemen om de natuurdoelen/instandhoudingsdoelen nog te halen. Dat is ook nodig om uit de stikstofcrisis te komen en de KRW doelen (Kaderrichtlijn Water) voor beschermde gebieden natuur te behalen. Voor beter inzicht in de problemen en goede onderbouwing voor aanvullende maatregelen is in sommige gevallen extra informatie of aanvullend onderzoek nodig dat wordt meegenomen in het NPLG, bij een nieuwe versie van een natuurdoelanalyse of bij het opstellen van een nieuw Natura 2000-beheerplan. Daarbij moet ook gekeken worden naar de omgeving rondom natuurgebieden. Veel van de hoofdoorzaken voor verslechtering zullen buiten de begrenzing moeten worden opgelost zoals het optimaliseren van het hydrologische systeem of het reduceren van stikstof.

Vervolprocedure / voortgang:

Hoe gaan we verder?

Voor alle Natura 2000-gebieden, maar ook voor de gebieden daarbuiten, zijn extra maatregelen nodig. Het gaat daarbij niet alleen om het verminderen van de stikstofneerslag, maar ook om andere maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan hydrologisch systeemherstel, verbetering van de waterkwaliteit, beter verbinden van natuurgebieden, vermindering van uitstoot van andere schadelijke stoffen en een aanpak van exoten zoals de rivierkreeft. In de statenbrief handelingsperspectief KRW zijn aanvullende mogelijke maatregelen opgenomen voor verbetering van de hydrologische condities rondom beschermde gebieden (Natura 2000) en de verbetering van de waterkwaliteit.

Uitvoering van de maatregelen zal in veel gevallen ook rondom de natuurgebieden moeten gebeuren. Daar liggen ook andere doelen op gebied van klimaat, water, landbouw en meer. Deze maatregelen liggen mogelijk gevoelig en worden daarom onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak. Het is belangrijk om te beseffen dat het begrip 'maatregelen' zeer uiteenlopend is. Maatregelen zijn lang niet allemaal even concreet, het kan gaan om onderzoek, uitwerking en afstemming en tot slot uitvoering. Maar ook de uitvoering kent vaak meerdere stadia: verkenning, planvorming en realisatie. Afhankelijk van de schaalgrootte, complexiteit en impact buiten het Natura 2000-gebied zal de onderzoeks- en afstemmingsfase in het gebiedsproces van meer belang zijn. Waar maatregelen concreet en duidelijk zijn, zullen die uiteraard uitgevoerd worden. Meestal gaat het dan om maatregelen in de Natura 2000-gebieden zelf en worden ze uitgevoerd door de terreinbeheerder.

Intern zijn we het proces aan het uitlijnen voor bepaling van de maatregelen tot en met de uitvoering in en rondom de Natura 2000-gebieden. De eerste stap is een analyse van de NDA's en daaropvolgend de adviezen van de Ecologische Autoriteit met een inschatting van de maatregelen. Deze stap is grotendeels afgerond voor zover de adviezen van de EA bekend zijn.

De volgende stap wordt het opstellen van een voorlopig handelingsperspectief. Voor Kolland & Overlangbroek is dit al uitgevoerd. De uitkomsten van het voorlopig handelingsperspectief worden vertaald in een provinciale agenda richting het gebied. In deze agenda staat waar per se aan voldaan moet worden, maar ook waar bandbreedtes voor varianten van oplossingen liggen en hoe gebiedsactoren invulling kunnen geven aan de uitvoering. Daarnaast is op specifieke onderdelen nog onderzoek nodig, bijvoorbeeld voor de vraag hoe effectieve hydrologische maatregelen buiten de gebieden vormgegeven moeten worden om de hydrologie in de gebieden op orde te krijgen (bijvoorbeeld voor het versterken van kwel).

Vervolgens zullen de maatregelen moeten worden geborgd in nieuwe beheerplannen per Natura 2000-gebied. Natura 2000-beheerplannen zijn voor de provincie verplichte programma's in de Omgevingswet. Vaststelling is een bevoegdheid van GS.

Tegelijkertijd lopen nu twee sporen waarlangs we financiering kunnen vragen bij het Rijk voor uitvoering van maatregelen voor natuurherstel van de Natura 2000-gebieden. Basis bij deze aanvragen vormen steeds de NDA's en de adviezen van de EA. Het eerste spoor is het indienen van het maatregelpakket NDA's in het kader van het UPLG. Meekoppelkansen met de andere maatregelenpakketten zijn daarvan ook een belangrijk onderdeel. Hiervoor doen we een beroep op het Transitiefonds. Het tweede spoor is een zogenoemde Specifieke Uitkering (SPUK) in het kader van het landelijke Programma Natuur fase 2.

Beide aanvragen, zowel het maatregelpakket als de SPUK-aanvraag moeten medio april 2024 worden ingediend bij het Rijk. Zij dienen onderling goed te zijn afgestemd. Dubbeling in maatregelen moet namelijk voorkomen worden. In beide aanvragen moet ruimte zitten voor het nader bepalen van maatregelen als bijvoorbeeld eerst nog onderzoek nodig is of een gebiedsproces doorlopen moet worden.

In het ontwerp-UPLG zullen de NDA's met daarbij behorende adviezen van de Ecologische Autoriteit beschreven worden. Ook zullen we daarin aangeven hoe we tot het gewenste natuurherstel van de Natura 2000-gebieden zullen komen. We verwachten niet dat dan alle maatregelen tot op uitvoeringsniveau bekend zullen zijn. Zoals eerder beschreven is, voordat met uitvoering van maatregelen kan worden begonnen, is nader onderzoek, uitwerking en verdere afstemming met omgeving en waterschap nodig. De planning is het ontwerp-UPLG begin 2025 vast te stellen en medio 2025, na de inspraakprocedure, volgt dan besluitvorming door GS.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen